

Fusie VARA-BNN

Een verstandshuwelijk

Om te bezuinigen op de publieke omroep werden omroeporganisaties, waaronder VARA en BNN, gedwongen te fuseren. Daarmee werden de laatste pijlers van de verzuiling geslecht. Beide omroepen wilden koste wat kost het eigen DNA behouden. Ze werken nu samen, maar de verenigingen met ieder hun eigen leden bestaan nog altijd. Eenvoudig was het niet. 'We hebben alle hoeken van Boek 2 gezien.'

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Truus van Gog

Op 6 september 1998 trad een nieuwe omroep toe tot het publieke bestel. 'En wát voor een omroep', luidde de door BNN-oprichter Bart de Graaff geschreven tekst, door toenmalig staatssecretaris Aad Nuis opgelezen van de autocue. BNN zou 'het Nederlandse volk in het algemeen, en het jonge smaldeel der natie in het bijzonder, verheffen, ontroeren, informeren en amuseren'. Aan Nuis de eer om deze 'gedenkwaardige eerste seconden' van de jongerenomroep 'in te boeren'. 'Kortom: dat wordt lachen!', sprak de toenmalig staatssecretaris.

VOLKSVERHEFFING

Driekwart eeuw eerder, op 1 november 1925, werd in Café Parkzicht te Amsterdam ook al gesproken over volksverheffing, al was de sfeer er vermoedelijk minder jolig. Die avond werd de Vereniging van Arbeiders-Radio-Amateurs opgericht. De radio was nog maar net uitgevonden, maar dat het nieuwe medium een probaat middel tot volksverheffing zou zijn,

had de initiatiefnemer, journalist Livinius de Looi van socialistisch dagblad *Het Volk*, goed begrepen. De VARA stelde zich tot doel om 'hare leden [...] nuttig en aangenaam bezig te houden', en 'de beginselen te verbreiden van de Nederlandsche arbeidersbeweging, georganiseerd op den grondslag van het Nederlandsch Verbond van Vakverenigingen en de S.D.A.P'.

EIGEN KARAKTER

Verheffen en amuseren van het volk zit bij beide omroepen dus diep ingebakken. Toen het kabinet-Rutte I in 2011 besloot te bezuinigen op het publieke bestel door het aantal omroeporganisaties terug te brengen tot acht, zochten VARA en BNN elkaar dan ook meteen op. Maar een volledige fusie zagen partijen gelijk al niet zitten, uit angst dat het eigen karakter verloren zou gaan, vertelt Arnout Stroeve, notaris bij Van Doorne in Amsterdam. 'Aan het gedwongen huwelijk viel niet te ontkomen – er moest nu eenmaal worden bezuinigd. Maar de VARA had natuurlijk een politieke achtergrond, als VARA-lid hoorde je echt tot de VARA-familie. Bij BNN speelde

de leeftijdskwestie. Je kunt wel stellen dat het gemiddelde VARA-lid een paar jaartjes ouder is dan een BNN-lid.'

KLASSIEKE NOTARIS

Notaris Stroeve adviseerde de VARA al langer en werd vrijwel meteen bij het proces betrokken. Hij was ook geen onbekende in medialand – zo begeleidde hij eerder de splitsing tussen NPO en NOS. 'Onze advisering in het begin was heel voorzichtig: als je gaat fuseren, hoe zou dat dan gaan? Dat heeft een paar jaar geduurd, maar het contact werd wel steeds intensiever. Toen koos men – en dat vond ik niet zo erg – voor één adviseur voor beide partijen. Zodat je echt, zoals de klassieke notaris, steeds beide partijen adviseert, op allerlei gebieden. We hebben eigenlijk alles gedaan behalve het arbeidsrecht, daar was al iemand voor.' Juridisch bezien was het een uniek proces, vertelt Stroeve. 'Een fusie tussen twee omroepbedrijven was nog nooit voorgekomen. Als twee bv's, verenigingen of stichtingen fuseren, leef je gewoon de fusieregels na. Maar hier ging het om twee mediaorganisaties die opereren in een door de Mediawet gereguleerd veld.' Volgens de nieuwe Mediawet hoefden de omroepen niet volledig te fuseren, al deden Avro en Tros dat wel. Stroeve: 'Gelukkig bood de Mediawet ook de mogelijkheid om alleen de omroepbedrijven te laten samengaan.'

‘Een fusie tussen twee omroepbedrijven was nog nooit voorgekomen’

AFSPLITSING

Om de omroepbedrijven bij de nieuwe vereniging onder te brengen, gebruikte Stroeve de juridische afsplitsing. ‘Omroepbedrijven hebben heel veel intellectuele eigendomsrechten, denk bijvoorbeeld aan de legendarische uitzending van Dorus uit de jaren vijftig, of de Grote Donorshow van BNN. Die rechten moesten natuurlijk in het nieuwe omroepbedrijf worden ondergebracht. Maar het was praktisch ondoenlijk om al die rechten over te dragen; rechthebbenden zijn bijvoorbeeld al overleden. De keuze voor afsplitsing was daarom snel gemaakt.’

Het probleem bij deze constructie was wel dat bij een afsplitsing de leden van de oude vereniging ook automatisch lid zouden moeten worden van de nieuwe vereniging. ‘Als VARA-lid zou je dus automatisch lid worden van de nieuwe vereniging, en de BNN-leden ook. Dat wordt heel ingewikkeld, geen mens die dat nog snapt. Misschien zeggen mensen het lidmaatschap van de ene vereniging op, en van de andere niet. Bovendien zit je dan dus ook met drie ledenadministraties. Die bestanden gaan natuurlijk heel snel uit elkaar lopen, en dat wil je niet.’

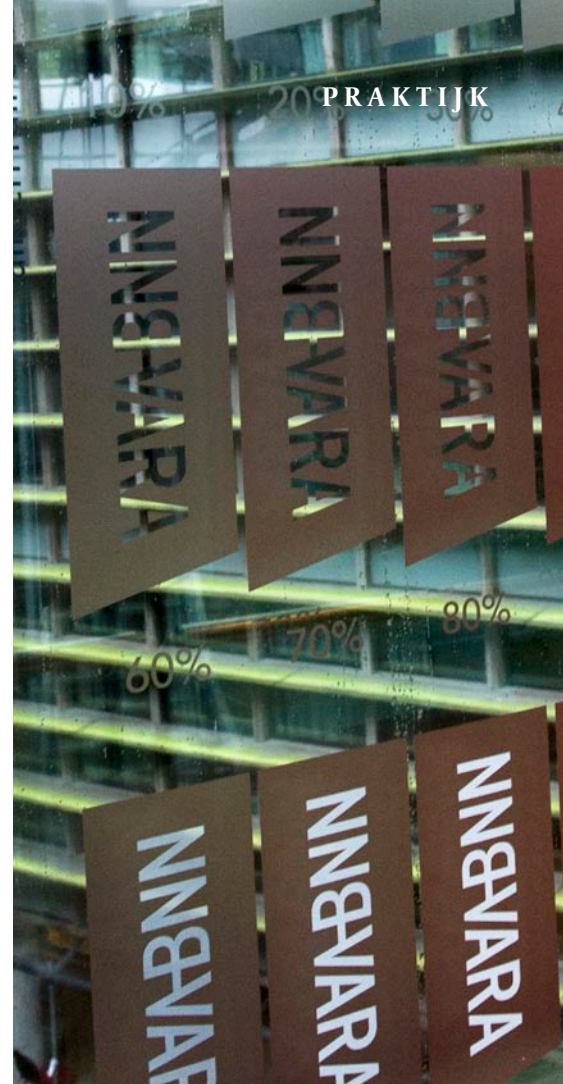
VAN BV NAAR VERENIGING

Dus paste Stroeve een tweede kunstgreep toe: hij splitste beide omroepen af naar een bv. ‘Dat was nogal een stap, die we hebben moeten uitleggen aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Want een omroep kan volgens de Mediawet alleen een vereniging zijn. Dus daarmee waren we er nog niet. Toen hebben we die twee bv’s weggefuseerd in één andere, gezamenlijke bv. Toen waren we er nóg niet, want die nieuwe bv had geen erkenning, en alleen een erkende omroep krijgt een zendmachtiging. Dus toen hebben we die bv weer omgezet in een vereniging. Ook dat was erg ongebruikelijk, ik had het nooit eerder

Heel simpel: je hebt één vereniging met twee leden, namelijk de oude VARA en BNN. Die ene vereniging is dan het nieuwe omroepbedrijf. Daarmee maak je een efficiencyslag en dat was het criterium van de wet.’ Een derde van de voltijdsfuncties op ondersteunende afdelingen als administratie, personeelszaken, communicatie en management dubbelde na de fusie en moest worden geschrapt.

KUNSTGREEP

Voor de leden van VARA of BNN veranderde er niet zoveel: zij zijn nog altijd lid van hún vereniging, die gewoon in stand bleef. Om dat te bereiken, was wel een kunstgreep nodig. ‘Je kunt geen lid worden van de gezamenlijke vereniging, die heeft maar twee leden, namelijk de omroepen zélf. Maar men vond het ongelukkig dat die vereniging ledenvergaderingen zou houden met alleen twee besturen. Dat is opgelost door A- en B-leden in het leven te roepen. A-leden zijn de twee omroepverenigingen, B-leden zijn achtentwintig afgevaardigden van VARA en BNN. Als ze er allemaal zijn, heb je dus dertig leden: achtentwintig mensen en twee omroepverenigingen. Voor de buitenwereld lijkt het of VARA en BNN nog los van elkaar staan, omdat het gezamenlijke omroepbedrijf uitzendt onder twee merken: VARA en BNN.’

gedaan.’ Grinnikend: ‘Al wil het niet zeggen dat als ik het niet heb meegemaakt, dat het dan niet voorkomt. Maar je kunt wel zeggen dat we met deze fusie alle hoeken van Boek 2 hebben gezien.’

CULTUURVERSCHILLEN

Dat was begin vorig jaar. Of de fusie-die-geen-echte-fusie-is geslaagd is, valt nog moeilijk te zeggen. In weekblad *Nieuwe Revu* spuiden anonieme medewerkers van BNN en VARA vorige maand hun gal over elkaar: VARA-mensen vinden het BNN-gebouw een ‘teringzooi, verre van hygiënisch’, hun nieuwe collega’s waren ‘geforceerde hipsters’. Andersom vonden BNN’ers de VARA ‘mega-hierarchisch georganiseerd’ door ‘vastgeroeste types’. Volgens Stroeve loopt het allemaal wel los en wordt in ‘goede harmonie’ samengewerkt, al snapt hij de cultuurverschillen. ‘Er is heel wat bereikt en de fusie wordt op dit moment gedragen door beide groepen. Maar het medialandschap verandert en zal dat blijven doen. Dus we volgen de ontwikkelingen. En zo nodig bedenken we weer een nieuwe oplossing.’ ■